

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх. No	054-01-73
Дата	15, 07 2020г.

ДО
Г-ЖА ЦВЕТА КАРАЯНЧЕВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

13⁵³
мрм

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 76, ал. 1 от ПОДНС внасяме законопроект за допълнение на Кодекс за социално осигуряване с мотиви към него и предварителна оценка на въздействието, съгласно методологията – приложение към ПОДНС.

Молим, законопроектът да бъде представен за разглеждане и гласуване съгласно установения ред.

ВНОСИТЕЛИ:

Макрел Великов
Калин Поповски
Александър Сели
доц. Венелин Митов
Деян Санчев
Мордан Морданов
Юлиан Дичев
Мария Звизковска
Борис Ванчев
Красимир Богданов
Александър Сидоров
Стоян Божанов

**ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА
КОДЕКСА ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ**

(Обн., ДВ, бр. 110 от 1999 г.; Решение № 5 на КС на РБ от 29.06.2000 г. - бр. 55 от 2000 г., изм. и доп., бр. 64 2000 г., изм., и доп. бр. 1, 35 и 41 от 2001 г., изм. и доп., бр. 1, 10, 45, 74, 112, 119 и 120 от 2002 г., изм. и доп., бр. 8, 42, 67, 95, 112 и 114 от 2003 г., изм. и доп., бр. 12, 21, 38, 52, 53, 69, 70, 112 и 115, изм. и доп., бр. 38, 39, 76, 102, 103, 104 и 105 от 2005 г., изм. и доп., бр. 17, 30, 34, 56, 57, 59, 68, 82, 95, 102 и 105 от 2006 г., изм. и доп. бр. 41, 52, 64, 77, 97, 100, 109 и 113 от 2007 г., изм. и доп., бр. 33, 43, 67, 69, 89, 102 и 109 от 2008 г., изм. и доп., бр. 23, 25, 35, 41, 42, 93, 95, 99 и 103 от 2009 г., изм. и доп., бр. 16, 19, 43, 49, 58, 59, 88, 97, 98 и 100 от 2010 г., изм. и доп., бр. 45, 60, 77 и 100 от 2011 г., изм. и доп., бр. 7, 21, 38, 40, 44, 58, 81, 89, 94 и 99 от 2012 г., изм. и доп., бр. 15, 20, 70, 98, 104, 106, 109 и 111 от 2013 г., изм. и доп., бр. 1, 18, 27, 35, 53 и 107 от 2014 г., изм. и доп., бр. . 12, 14, 22, 54, 61, 79, 95, 98 и 102 от 2015 г., бр. 62 от 2016 г., изм. и доп., бр. 95, 98 и 105 от 2016 г., доп., бр. 62 от 2017 г., изм. и доп., бр. 92 и 99 от 2017 г., доп., бр. 103 от 2017 г., изм. и доп., бр. 7 и 15 от 2018 г., попр., бр. 16 от 2018 г., изм., бр. 17 от 2018 г., изм. и доп., бр. 30, 46, 53, 64, 77, 88, 98, 102 и 105 от 2018г., бр.12, 35, 83, 94 и 99 от 2019г. бр.26, 28, 44 и 51 от 2020г.)

§ 1. В чл. 98 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 5 след думите „трайно намалена работоспособност“ се добавя „които не са обжалвани по реда на чл. 112 от Закона за здравето“

2. Алинея 6 се изменя така:

„(6) Когато медицинската комисия установи наличие на данни за неправилно издадени експертни решения на ТЕЛК или че медицинската документация, удостоверяваща настоящото здравно състояние на лицето не е достатъчна, председателят ѝ има право да:

1. насочи лицето за извършване на допълнителни и контролни изследвания и консултации, към лечебни заведения, с които НОИ има сключен договор;

2. върне експертното решение на ТЕЛК за ново произнасяне, въз основа на изследванията и консултациите по т. 1.

3. върне с мотивирано становище експертното решение на ТЕЛК за ново произнасяне, ако прецени, че определеният процент трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане на лицето не отговаря на медицинската документация.”

3. Създават се нови ал. 7, 8, 9 и 10:

„(7) При отказ на лицето да извърши изискваните по ал. 6, т. 1 допълнителни и контролни изследвания и консултации, медицинската комисия обжалва експертното решение на ТЕЛК пред административния съд по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(8) В случаите по ал. 6, т. 2 и 3, в 14-дневен срок от получаване на медицинската документация или мотивираното становище, ТЕЛК отменя върнатото експертно решение и се произнася с ново.

(9) В случаите по ал. 6 срокът по ал. 5 за произнасяне на медицинската комисия спира да тече.“

(10) Когато медицинската комисия установи наличие на данни за неправилно издадени експертни решения на ТЕЛК или НЕЛК, председателят ѝ може да ги обжалва пред административния съд по реда на Административнопроцесуалния кодекс.”

4. Досегашната ал. 7 става ал. 11 и се изменя така:

„(11) Когато решението на ТЕЛК или НЕЛК е обжалвано по ал. 7 и 10 или по чл. 112 от Закона за здравето, от датата на първоначалното решение на ТЕЛК или НЕЛК, до влизане в сила на решението на НЕЛК, съответно на съда, се отпуска, възобновява и възстановява пенсия за инвалидност в размер на социалната пенсия за старост.“

5. Досегашните ал. 8 - 10 стават съответно ал. 12 – 14 и в тях думите „ал. 7“ се заменят с „ал. 11“.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. В Закона за здравето (обн., ДВ, бр. 70 от 2004 г.; изм., бр. 46, 76, 85, 88, 94 и 103 от 2005 г., бр. 18, 30, 34, 59, 71, 75, 80, 81, 95 и 102 от 2006 г., бр. 31, 41, 46, 53, 59, 82 и 95 от 2007 г., бр. 13, 102 и 110 от 2008 г., бр. 36, 41, 74, 82, 93, 99 и 101 от 2009 г., бр. 41, 42, 50, 59, 62, 98 и 100 от 2010 г., бр. 8, 9, 45 и 60 от 2011 г., бр. 38, 40, 54, 60, 82, 101 и 102 от 2012 г., бр. 15, 30, 66, 68, 99, 104 и 106 от 2013 г., бр. 1, 98 и 107 от 2014 г., бр. 9, 72, 80 и 102 от 2015 г., бр. 17, 27, 98 и 103 от 2016 г., бр. 58, 85 и 102 от 2017 г. и бр. 18, 77, 91, 98 и 102 от 2018г., бр.24, 58, 99 и 101 от 2019г. бр.23, 28, 34 и 44 от 2020г.) в чл. 112, ал. 1 се създава т. 5:

„5. от медицинските комисии към териториалните поделения на НОИ - в 14-дневен срок от получаването на експертните решения на ТЕЛК и НЕЛК пред административния съд.“

§ 3. Законът влиза в сила от 1 януари 2021 г.

ВНОСИТЕЛИ:

Мирен Великов
Михаил Поповски
Александър Сива
доц. Венелин Мухов

Дедан Стантев

Морден Морганов

Юмеш Андеев

Мариц Цветков

Борис Ванчев

Красимир Бугунов

Александар Савков

Абонх Боршков

МОТИВИ

Със законопроекта се цели подобряване на процедурата по отпускане на пенсиите за инвалидност и усъвършенстване на контрола.

Предлага се разширяване на правомощията на медицинските комисии (МК) към териториалните поделения на Националния осигурителен институт, създадени на основание чл. 98, ал. 4 от Кодекса за социално осигуряване (КСО) по отношение на постановените от ТЕЛК експертни решения и обжалване в административните съдилища. По отношение на другите заинтересовани лица и органи, които имат право да обжалват, се запазва възможността да подават жалби срещу решенията на ТЕЛК пред НЕЛК.

Въвеждането на възможност за извършване на допълнителни и контролни изследвания и консултации в лечебни заведения, с които НОИ има сключен договор е с оглед осигуряване на медицинска документация, необходима за осъществяване на пълна и обективна оценка на здравното състояние на лицето. Целта е да се определи прецизно степента на трайно намалената работоспособност, въз основа на която лицата да ползват определени осигурителни права. Например, при над 90 на сто трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане и необходимост от чужда помощ, определена в решението на ТЕЛК, пенсионерите придобиват право на добавка за чужда помощ. При повече от 71 на сто и навършена 16-годишна възраст – придобиват право на пенсия за социална инвалидност. Ако лицата обаче имат определено количество осигурителен стаж те ще имат право на пенсия за инвалидност поради общо заболяване при 50 и над 50 на сто трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане. Това е в съответствие с принципа за служебното начало, според който административният орган (в случая медицинската комисия) е длъжен да събере всички необходими данни, които могат да послужат при постановяването на решенията.

Увеличените правомощия на МК, с които им се дава възможност да връщат решенията на ТЕЛК за ново произнасяне, е допълнителна гаранция за издаване на нормативно обосновани решения от ТЕЛК.

Чрез създаването на възможност за обжалване на експертните решения на ТЕЛК пред съответния административен съд, по реда на Административнопроцесуалния кодекс, като не се обжалват по досегашния ред (пред НЕЛК) се постига процесуална икономия и бързина при постановяване на решенията въз основа, на които се отпускат пенсиите за инвалидност. По този начин се намалява и натоварването на НЕЛК. Това също може да допринесе за уеднаквяване на практиката при постановяване на актовете, издавани от органите на медицинската експертиза.

ВНОСИТЕЛИ:

Михаил Васильов
Иван Поповски
Александър Симеонов
Гоч. Стефан Стефанов

Дедан Санцев

Мордан Морданов
Юлия Василь

Мария Зверев
Борис Вангелов

Кристина Бончова
Александра Савина
Анна Борисова

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

1. Основания за законодателна инициатива:

Големият брой на пенсиите за инвалидност, нарастващите разходи за парични обезщетения и помощи, предоставени на основание на решенията на органите на медицинската експертиза и установените нарушения и сигнали за недобросъвестно поведение както при изготвяне на медицинската документация, в т. ч. от прегледи и изследвания, така и при постановяване на решенията са основание за търсене на начини за подобряване на организацията и контрола при осъществяване на тези дейности.

На основание разпоредбата на чл. 98 от Кодекса за социално осигуряване от 2005 г. към териториалните поделения на Националния осигурителен институт (НОИ) са създадени медицински комисии (МК). Въз основа на техните решения се издават всички разпореждания за пенсии за инвалидност за добавки за чужда помощ. Броят на издадените решения от медицинските комисии на НОИ по експертни решения на ТЕЛК/НЕЛК е както следва: 2012 г. - 164 134 бр.; 2013 г. - 178 676 бр.; 2015 г. - 175 066 бр.; 2016 г. - 167 244 бр.; 2017 г. - 161 559 бр.

В тази връзка със законопроекта се предлага разширяване на правомощията на съществуващите МК към териториалните поделения на НОИ, като се използва опита и професионалната квалификация на лекарите в тези комисии от една страна и съществуващите материални ресурси на системата на НОИ – от друга. Това ще даде възможност с минимални инвестиции, без създаване на нови административни структури, да се постигне максимален ефект по отношение на контрола върху постановените експертни решения на ТЕЛК/НЕЛК въз основа на които се отпускат пенсиите за инвалидност и добавките за чужда помощ.

2. Заинтересовани страни:

Хора с увреждания, ТЕЛК и НЕЛК, НОИ, лечебни заведения, сключили договор с НОИ за извършване на допълнителни и контролни изследвания и консултации, НЗОК.

3. Анализ на разходи и ползи:

За реализиране целите на законопроекта и изпълнение на новите функции, които се възлагат на МК към териториалните поделения на НОИ е необходимо:

- да се укрепи капацитет на МК, като се увеличи щатната им численост с около 50 щатни бройки;

- да се осигурят средства да извършване на допълнителни и контролни изследвания и консултации, извършвани от лечебни заведения, с които НОИ има сключен договор;

Ако се допусне, че годишно около 10 % са общо обжалваните експертни решения, включително и тези, по които ще са необходими допълнителни и контролни изследвания и консултации (общо 16 000 експертни решения на ТЕЛК/НЕЛК), броят на случаите, при които ще се наложат допълнителни и контролни изследвания и консултации ще са около 3500. За тези случаи, необходимите средствата за допълнителни прегледи и консултации ще са на обща стойност 700 000 лв. (средно по 200 лв.).

Ползите от приемането на законопроекта са:

- повишаване на контролните функции на НОИ върху експертизата на трайно намалената работоспособност;
- справедливо разходване на средствата на осигурителната система и предоставянето им на лицата, които действително се нуждаят от тях;
- процесуална икономия и бързина при постановяване на решенията въз основа, на които се отпускат пенсиите за инвалидност.

4. Административна тежест и структурни промени:

Приемането на проекта на Закон за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване не налага административни промени или въвеждане на регулаторни режими и такси.

5. Въздействие върху нормативната уредба:

Приемането на проекта на Закон за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване ще доведе до промени в Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж, Наредбата за медицинската експертиза и Правилника за устройството и организацията на работа на органите на медицинската експертиза и на регионалните картотеки на медицинските експертизи.

ВНОСИТЕЛИ:

Мокрен Веселинов
Велич Попович
Александър Силев
доц. Милан Мехов
Джан Станев
Йордан Йорданов
Илияна Пирова